

UCHWAŁA NR
RADY POWIATU GLIWICKIEGO
z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Apelu w przedmiocie wprowadzenia zmian w przepisach ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym i ustawy o samorządzie województwa dotyczących procedury udzielenia absolutorium i wotum zaufania dla organu wykonawczego

Na podstawie art. 9 ust 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz § 30 i § 31 ust.1 pkt 4 Statutu Powiatu Gliwickiego (tj. Dz. Urz. Woj. Śl. z 2018r. poz 5314 z późn. zm.), na wniosek klubu radnych Koalicji Obywatelskiej

Rada Powiatu Gliwickiego uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się Apel w przedmiocie wprowadzenia zmian w przepisach ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym i ustawy o samorządzie województwa dotyczących procedury udzielenia absolutorium i wotum zaufania dla organu wykonawczego

2. Treść Apelu stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Niniejszą uchwałę przekazuje się: Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Wojewodzie Śląskiemu oraz Posłom na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wybranym w okręgu nr 29.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza Zarządowi Powiatu Gliwickiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Załącznik do uchwały Nr

Rady Powiatu Gliwickiego

z dnia.....2024 r.

Apel

w przedmiocie wprowadzenia zmian w przepisach ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o samorządzie powiatowym i ustawy o samorządzie województwa dotyczących procedury udzielenia absolutorium i wotum zaufania dla organu wykonawczego

Ustawą z 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. poz. 130 ze zm.) do ustrojowych ustaw samorządowych wprowadzono, obok funkcjonującej od lat procedury udzielenia absolutorium, instytucję wotum zaufania. Zarówno udzielenie absolutorium, jak i podjęcie uchwały w sprawie udzielenia wotum zaufania odbywa się na sesji organu stanowiącego i wyraża akceptację dla wykonania budżetu i bieżącej działalności organu wykonawczego jednostki zasadniczego podziału terytorialnego kraju w roku poprzednim.

Powyższe kompetencje rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa są emanacją funkcji kontrolnej tych organów. Funkcja ta została zakorzeniona w strukturze samorządu terytorialnego już w samej Europejskiej Karcie Samorządu Lokalnego. W art. 3 Karty wskazano bowiem, że samorząd oznacza prawo i zdolność społeczności lokalnych, w granicach określonych prawem, do kierowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych i jest realizowane przez rady lub zgromadzenia, w których skład wchodzi członkowie wybierani w wyborach wolnych, tajnych, równych, bezpośrednich i powszechnych i które mogą dysponować organami wykonawczymi im podlegającymi.

Poza samym wyrażeniem lub niewyrażeniem aprobaty dla działalności w zakresie finansów publicznych i ogólnego prowadzenia polityki jednostki, ustawodawca przewidział daleko idące konsekwencje zagrażające dalszemu piastowaniu swoich funkcji przez osoby je pełniące w organach wykonawczych w dniu nieudzielenia absolutorium lub wotum zaufania.

Na poziomie gminy dwukrotne nieudzielenie wotum zaufania lub nieudzielenie absolutorium skutkuje uruchomieniem procedury zainicjowania referendum w sprawie odwołania piastuna organu wykonawczego gminy. W przypadku powiatu i województwa samo jednokrotne nieudzielenie wotum zaufania czy absolutorium jest równoznaczne z wyrażeniem przez organ stanowiący wniosku o odwołanie zarządu. Słabsze konsekwencje wyrażenia braku akceptacji dla realizowania przez organ wykonawczy gminy swoich zadań mają związek z wyborem wójta, burmistrza, prezydenta miasta bezpośrednio przez mieszkańców. Jedynie na poziomie wspólnoty ponadgminnej i regionalnej właściwa rada lub sejmik dysponuje również kompetencjami kreacyjnymi organu wykonawczego, zatem może równocześnie podjąć decyzję o odwołaniu osób wybranych w skład zarządu.

Poza skutkami w zakresie uruchomienia procedur odwołania organu wykonawczego szczególnie istotne na zajmowanych stanowiskach są polityczne skutki decyzji organu stanowiącego o braku pozytywnej oceny dla działań określonych osób.

Pierwszy raz od wprowadzenia wskazywanych zmian na poziomie ustawowym powszechnie doszło do sytuacji, w której władze samorządowe nowych kadencji samorządu terytorialnego, wybrane po wyborach 7 kwietnia 2024 r., stanęły przed koniecznością oceny działalności poprzedników, którzy pełnili funkcje w organach wykonawczych. Co jednak istotne konsekwencje wywodzone z nieudzielenia absolutorium lub wotum zaufania bezpośrednio dotyczyło nowo wybranych osób do

pełnienia funkcji w samorządzie terytorialnym. Mieliśmy zatem do czynienia z systemową rozbieżnością, w której radni nie mogli dokonać swobodnej oceny działalności wójta, burmistrza, prezydenta miasta, zarządu powiatu czy województwa za 2023 r., ponieważ skutki tej decyzji ponieśliby aktualnie pełniący władzę wykonawczą.

Powyższa, zdaje się fasadowa, ocena działalności odchodzących władz samorządowych w roku wyborczym, powinna spotkać się z zainteresowaniem ustawodawcy i zapoczątkować zmiany służące wyeliminowaniu z obrotu prawnego wskazanej powyżej niedoskonałości.

Uwzględniając systemowe uwarunkowania polskiego prawa proponuje się wprowadzenie do ustrojowych ustaw samorządowych przepisów określających obowiązek konstruowania uchwał w sprawie udzielania absolutorium i wotum zaufania dla organu wykonawczego z uwzględnieniem wskazania w uchwale składu osobowego, który pełnił swoją funkcję w roku będącym przedmiotem oceny. Skutkiem czego należałoby również wykluczyć możliwość uruchomienia procedury odwołania organu wykonawczego poprzez zainicjowanie procedury referendum na poziomie gminy lub głosowania na sesji rady powiatu czy sejmiku województwa w sytuacji, gdy skład osobowy organu wykonawczego uległ zmianie od czasu zakończenia roku.

Powyższe działania pozytywnie wpłynęłyby na możliwość pełnej realizacji oceny działalności organu wykonawczego gminy, powiatu i województwa w każdym roku podlegającym ocenie. Doprecyzowanie omawianych przepisów ustaw samorządowych stanowiłoby ponadto realizację zasady racjonalnego ustawodawcy, który po dostrzeżeniu nieścisłości dokonuje stosownych zmian w aktach prawa powszechnie obowiązującego.